

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TEMEL DEMOKRATİK DEĞERLERE KARŞI TUTUMLARI İLE BEDEN EĞİTİMİ DERSİ SPORTMENLİK DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Merve HASDEMİR^{1*}, Zekihan HAZAR²

ÖZET

Değerler eğitimi ve sportmenlik davranışı bireyin hayatında doğru ve yanlış ayırt ederek seçimlerini ve kararlarını etkileyen aynı zamanda bireyin bakış açısını genişleten en önemli faktörlerdendir. Beden eğitimi ve spor ise; bir eğitim aracı ve aynı zamanda ahlaki değerlerin ve sportmenlik davranışının kazandırılmasında önemli bir unsurdur. Bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersindeki sportmenlik davranışları ile temel demokratik değerlere karşı tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma; nicel araştırma modeline göre tasarlanmış olup, betimsel tarama ve korelasyonel (ilişkisel) araştırma desenleri kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 11-14 yaş grubundaki ortaokul öğrencileri oluştururken, örnekleme ise uygun (kolayda ulaşılabilir) örneklem yöntemi kullanılarak Ankara ili Keçiören ilçesi 23 Nisan Ortaokulu 5,6,7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada ölçme aracı olarak öğrencilerin sportmenlik davranış algılarını belirlemek için Koç (2013) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği” ve değer yönelim algılarını tespit etmek için Uygun ve Engin tarafından geliştirilen “Temel Demokratik Değerler Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi ve çözümlenmesi için SPSS 22.0 paket programından yararlanılmıştır. Araştırmada bağımsız iki grup ortalamalarının karşılaştırıldığı, bağımsız örneklem olan t-testi kullanılırken, ikiden fazla bağımsız grup ortalamasının karşılaştırılmasında ise One Way ANOVA testlerinden yararlanılmıştır ayrıca iki ölçek arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi $p=,05$ olarak alınmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda katılımcıların temel demokratik değerler ve sportmenlik davranışı ile ilgili tutumlarının cinsiyet değişkeni üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların annelerinin eğitim durumu değişkeni üzerinde hiçbir etki görülmezken, babalarının eğitim durumu değişkeni incelendiğinde temel demokratik değerler üzerinde etkili olduğu, sportmenlik davranışı üzerinde herhangi bir etki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ve temel demokratik değer algılarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spor, Değerler, Ortaokul Öğrencileri, Sportmenlik

EXAMINATION OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES AGAINST BASIC DEMOCRATIC VALUES AND SPORTSMANING BEHAVIORS IN PHYSICAL EDUCATION COURSE

ABSTRACT

Values education and sportsmanship behavior is one of the most important factors that affect the choices and decisions of the individual by distinguishing right and wrong in his life, as well as expanding the individual's perspective. Physical education and sports; It is an educational tool and at the same time, it is an important tool for gaining moral values and sportsmanship behavior. In this study, the relationship between secondary school students' sportsmanship behaviors in physical education class and their attitudes towards basic democratic values was investigated. Research; It was designed according to the quantitative research model, and descriptive survey and correlational research designs were used. While the population of the research consists of secondary school students aged 11-14, the sample consists of 5,6,7 and 8th grade students of 23 Nisan Secondary School in Keçiören district of Ankara, using convenient (easily accessible) sampling method. In the research, "Physical Education Class Sportsmanship Behavior Scale" developed by Koç to determine students' perceptions of sportsmanship behavior and "Basic Democratic Values Scale" developed by Uygun and Engin to determine value orientation

*Yazışmadan sorumlu yazar: hasdemirmerve12@gmail.com

¹Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Niğde

²Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Fakültesi, Ağrı

Bu çalışma Merve HASDEMİR'in “Ortaokul Öğrencilerinin Temel Demokratik Değerlere Karşı Tutumları ile Beden Eğitimi Dersindeki Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

perceptions were used as measurement tools. SPSS 22.0 package program was used for statistical analysis and analysis of the data. While the t-test, which is an independent sample, in which the means of two independent groups are compared, was used in the study, One Way ANOVA tests were used to compare the means of more than two independent groups, and the Pearson Correlation test was used to determine the relationship between the two scales. The level of significance in the study was taken as $p=.05$. In line with the research findings, it was determined that the attitudes of the participants about basic democratic values and sportsmanship behavior were effective on the gender variable. While no effect was observed on the educational status variable of the mothers of the participants, when the educational status of the fathers was examined, it was concluded that it had an effect on the basic democratic values and no effect on the sportsmanship behavior. In addition, it has been determined that secondary school students' physical education lesson sportsmanship behavior and basic democratic value perceptions are at a high level. Keywords: Physical education and sports, Values, Secondary School Students, Sportsmanship

Keywords: Physical education and sports, Values, Secondary School Students, Sportsmanship

GİRİŞ

Değerler küçük yaşlardan itibaren bireylerin seçimlerini, kararlarını ve davranışlarını düzenlemektedir. Dolayısıyla çocukların sahip olacağı değerler onların kişiliklerini ve hayata bakış açılarını etkileyecek olan önemli faktörlerdir. Değerler eğitimi ise doğru ve yanlış, iyi ve kötü, ahlaki ve gayri ahlaki gibi değerlerin benimsetilmesi ve bu doğrultuda bireylerde davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir. Çocuklara yönelik yapılan değerler eğitimi sürecinde, çocukların oyun çağı bireyleri oldukları göz önüne alınarak eğitim sürecinin bu temelde şekillenmesi ve kazandırılmak istenen değerlerin oyunlar aracılığı ile kazandırılması bu sürecin başarıya ulaşmasında önemli bir avantaj sağlayacaktır. Bu nedenle okullarda yürütülen beden eğitimi ve spor derslerinde eğitsel oyunlardan yararlanılarak, çocukların ideal değerleri benimsemesine fırsat yaratılması, genel eğitim içerisinde beden eğitimi ve spor dersinin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Alan yazın incelendiğinde beden eğitimi ve spor dersinde değerler eğitimi ve sportmenlik ile ilgili birçok araştırma yapıldığı ve problem durumlarının farklı açılardan ele alındığı görülmektedir (Akbaş, 2008; Aydın, 2013; Dilmaç, 2002; Elik, 2017; Fırat, 2007; Gürpınar, 2016; Koç, 2013; Kuşdil ve Kağçıbaşı, 2000; Topçuoğlu 1999; Ulusoy ve Dilmaç, 2012; Yiğittir,2009).

Değer kavramı literatürde; toplum tarafından üretilen, insanların tercihlerini, inançlarını, arzuları ve isteklerini belirleyen unsurlardır. En geniş tanıma göre değer; insanların yaşamlarında yol gösterici olan farklı önem derecelerindeki durum ve hedeflerdir. Değerler insanların tutum ve davranış biçimlerinde birer ölçüt olarak meydana gelir ve toplumsal birliğin ayrılmaz bir bölümünü oluştururlar (Durmuş, 1999). Değerler, ulusal kültürleri koruyan ve onları diğerlerinden ayıran ve aynı sınırlarda yaşayan insanların birbiriyle bağ kurmasını sağlamaktadır. Ayrıca değerler, sosyal etkileşimlerin geliştirilmesinde ve toplumsal bölünmelerin önlenmesinde önemli rolleri vardır (Avcı, 2007). Değerler, toplum tarafından en

doğru ve en faydalı olarak kabul edilen davranışlar bütünüdür. Hayatımızın önemli bir parçası olması sebebiyle yaşamımızı derinden etkimektedirler. Toplumun yapısını ölçmek için, değerler ele alındığında toplumun yapısını temsil eden parçaların hepsinin kendi değer yargılarının olduğu görülmektedir. Bu kurumların başında aile, okul, din, politika, ekonomi ve spor bulunmaktadır, bunlar değerlerin kazandırılmasında, devam ettirilmesinde ve yaygınlaştırılmasında önemli rol üstlenirler (Kuter ve ark., 2012).

Her toplum edindiği kültürel değerleri bir sonraki kuşaklara aktarmayı hedefler. Toplumlar kültürel değerleri sadece eğitim yolu ile aktarabileceklerinden dolayı eğitime verilen önem toplumların gelişmişliği açısından önemli bir yer tutar. Çağımızda insani değerler geleceğimizi tehdit etmekte ve büyük ölçüde aşınmaya uğramaktadır (Yaman, 2012). Bu aşınmanın engellenmesi ve yeniden beklenen seviyeye ulaşması için her zaman olduğu gibi eğitimle mümkündür. Çünkü eğitim gelecek nesillere değer aktarmanın yapıldığı bir süreçtir (Kenan, 2009).

Tarih boyunca değerler insanlar tarafından üretilmiş daha sonraki dönemlerde ise insanların yaşam tarzlarını belirlemede önemli rol oynamıştır. Değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasında ise değerler eğitimi büyük önem arz etmektedir. Bireylere değerler eğitiminin kazandırılması, içselleştirmesi ve karakterinin bir parçası haline getirerek eylemlerine aktarmasında önemli rol oynamaktadır. Verilen bu eğitim ise hayat boyu devam etmektedir. Değerler eğitimine olan ilgi ve ihtiyaç devamlı artmış ve akademik alanda da karşılık bulmuştur (Kapkın ve ark., 2018). Meydan ve Kaymakcan'a (2014) göre dünyanın farklı ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de aileler ve eğitimciler değerler eğitiminin gerekliliğini ve önemini vurgulamışlardır. Değer eğitimi üzerine yapılan çalışmalar gün geçtikçe artış göstermektedir (Özsoy, 2007).

İnsanların kişilik gelişiminde olumlu etkileri düşünüldüğu zaman spor vazgeçilmez bir unsurdur. Özellikle sporun değerler eğitimi alanında kullanılması oldukça önemlidir. Spor faaliyetleri ile uğraşan çocuklarda kişilik gelişimi olumlu yönde etkilenir, haklara sahip olmayı başkalarına saygılı olmayı, atılganlığı, iş birliği ve paylaşımla hareket etmeyi, kurallara uymayı, iyi ve kötü ayrımı yapabilmeyi öğrenirler (Özbaydar, 1999).

Son zamanlarda hem dünyada hem de ülkemizde değerler ile ilgili çalışmalar artmaktadır fakat bu çalışmalar diğer alanlar çerçevesinde düşünüldüğünde spor açısından ihmal edilmiştir. (Gürpınar, 2016). Beden eğitimi ve spor bir eğitim aracı ve aynı zamanda ahlaki değerlerin kazandırılmasında önemli bir araçtır. Centilmenlik, hoşgörü, saygı, sevgi, fairplay, dürüstlük gibi ögeler spor vasıtası ile öğrencilere kazandırılabilir. Bu bakımdan spor değerler eğitimi açısından oldukça önemlidir.

Sportmenlik davranış boyutu bu kapsamda düşünüldüğünde ise; her bir spor branşında ve sporun her kademesinde oyunları dürüst olarak oynamayı gerektiren ahlaki bir ilke olarak kabul görülmüştür (Pehlivan, 2004).

İnsanın ruh ve beden sağlığını korumak beden eğitimi ve sporun temel amaçlarındandır. Aynı zamanda bireyin keşfedilmemiş özelliklerini ortaya çıkarmada ve yaratıcılığı arttırmada en önemli unsurdur. (Erkal, 1986). Beden eğitimi ve spor faaliyetleri toplumsallaşma açısından da birçok olumlu etkileri vardır. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin aynı zamanda uyum sorunu yaşayan çocuk ve genç bireyler üzerinde de iyileştirici etkileri olduğu kanıtlanan çok sayıda araştırma bulunmaktadır.

Bu çalışmanın ortaya çıkması bireylerin topluma uyum sürecinde önemli bir rol oynayan değer eğitiminin beden eğitimi ve spor öğretim programları ile ne derece verilebildiğinin merak uyandırması ve temel demokratik değer ile sportmenlik davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; nicel araştırma modeline göre tasarlanmış olup, betimsel tarama ve korelasyonel (ilişkisel) araştırma desenleri kullanılmıştır. Korelasyonel (correlational) araştırma iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve bu değişkenler arasındaki neden ve sonuçlarıyla alakalı ipuçları üretmeyi amaçlayan araştırmalardır. Genel anlamda korelasyonel araştırma bazı ilişki türlerinin ne derece var olduğunu anlamaya çalışır. Bu yüzden elde edilmek istenen verileri toplarken gerekli olan bilgilerin toplanması haricinde, araştırmacının veriler üzerinde herhangi bir şekilde yönlendirme ya da müdahalede bulunmaması gerekir. Dolayısıyla araştırmacı, doğal olarak ortaya çıkan olgular arasından ilişkileri bulmalı ve tanımlamalıdır (Büyüköztürk ve ark, 2016).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, Ankara ili Keçiören ilçesindeki 2020-2021 eğitim öğretim döneminde öğrenim görmekte olan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimi olarak Covid-19 pandemisi nedeni ile “uygun (kolayda ulaşılabilir)” örneklem yönteminden yararlanılmıştır. Uygun (kolayda ulaşılabilir) örneklem, zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar sebebi ile örneklem kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir. Bu yöntemde araştırmacı, ihtiyacı olan gruptaki büyüklüğe ulaşana kadar en ulaşabileceği yanlıtlardan başlar, örneklemine oluşturur ve örnek üzerinde araştırmasını yapar (Büyüköztürk ve ark, 2016). Bu kapsam doğrultusunda araştırmanın

örneklemine, Ankara Keçiören ilçesi 23 Nisan Ortaokulu 5,6,7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanma Araçları

Sportmenlik Davranış Ölçeği; Koç (2013) tarafından ortaokul öğrencileri için tasarlanmış olan “Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği” 5’li likert tipi ölçek olarak hazırlanmıştır. Ölçek toplamda 22 maddeden oluşmaktadır. Dereceleme biçimi ölçeğin uygun davranışı ölçmeye yönelik olarak 5(her zaman), 4(çok sık), 3(ara sıra), 2(nadiren), 1(hiçbir zaman) şeklinde sıralanmıştır. Ölçeğin iki alt boyutu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi; “pozitif davranış sergileme” (PDS)’dir ve Cronbach Alfa katsayısı 86’dır. İkinci alt boyut ise, “negatif davranışlardan kaçınma” (NDK) alt boyutudur ayrıca NDK faktörüne ait puanlar ters puanlanmıştır. Negatif davranışlardan kaçınma alt boyutunun Cronbach Alfa katsayısı ise 84 olarak belirtilmiştir. Ölçekten alınabilecek minimum değer; 22 (ortalama 1) ve maksimum değer; 110 (ortalama 5)’dur. Ölçekten elde edilen puanlar arttıkça, katılımcıların sportmenlik davranış düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır

Temel Demokratik Değerler Ölçeği; Uygun ve Engin (2013) tarafından geliştirilen, “Temel Demokratik Değerler Ölçeği” toplam dört boyuttan oluşmaktadır. “İş birliği” alt boyutunda 10 madde yer almaktadır ve alınabilecek en yüksek puan 50, en düşük puan 10’dur. “Özgüven” alt boyutunda 9 madde bulunmaktadır ve alınabilecek en yüksek puan 45, en düşük puan 9’dur. “Farklılıklara saygı” alt boyutunda 8 madde bulunmaktadır ve alınabilecek en yüksek puan 40, en düşük puan 8’dir. “Adil olma” alt boyutunda ise 7 madde bulunmaktadır bu alt boyuttan alınabilecek en yüksek puan 35, en düşük puan ise 7’dir. Ölçekte olumsuz ifadeler içeren ve ters yönde puanlanan 8 madde bulunmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Alpha katsayısı yeterlim düzeyde ve maddeler birbiri ile tutarlı biçimdedir. (iş birliği=77, özgüven=69, farklılıklara saygı= 63 ve adil olma=56)’dır.

Verilerin Analizi ve Çözümlemesi

Toplanan verilerin istatistiksel analizi ve çözümü için SPSS 22.0 paket programından yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında öncelikli olarak analizlerin uygunluğu ve kayıp verilerin değerlendirilmesi yapıp normallik testi analizleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizlerin tüm çözümlemesinde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Ölçeklere ait toplam puan dağılımı için çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde dağılımların normal olduğu anlaşılmıştır. Bu yönde katılımcıların cinsiyet, sınıf, lisanslı spor yapma, spor türü, spor yaptıkları yıl, haftada spor yapma sıklığı, anne ve babalarının eğitim düzeyi değişkenlerine göre ölçeklerden aldıkları puanlar arasında fark olup olmadığını

belirlemek amacıyla verilere t-testi, ve One Way Anova testleri, ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise Pearson-Korelasyon testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Sportmenlik Davranışı Ölçeği ve Demokratik Değerler Ölçeği ile Alt Boyutlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

Ölçek	Min.	Max.	\bar{x}	SS
Sportmenlik Davranışı	40,00	110,00	90,02	12,95
Demokratik Değerler	45,00	166,00	129,78	21,22
Adil davranış	9,00	35,00	26,23	4,67
İş Birliği	10,00	50,00	39,13	8,38
Özgüven	8,00	41,00	28,38	5,76
Farklılıklara Saygı	13,00	35,00	26,29	4,07

Tablo 1’de, katılımcıların sportmenlik davranışı puanı 90.02, demokratik değerler puanı 129.78, demokratik değerler ölçeği alt boyutları incelendiğinde ise; adil davranış alt boyutu 26.23, iş birliği alt boyutu 39.13, özgüven alt boyutu 28.29, farklılıklara saygı alt boyutu 26.29 puan olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Demokratik Değerler Ölçeğinin alt boyutları ve toplam puanları ile sportmenlik davranışı ölçeğinin toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre T-TESTİ sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	t	p
Adil davranış	Kadın	165	26,89	4,77	2,67	*0,04
	Erkek	150	25,50	4,47		
İş Birliği	Kadın	165	40,00	8,08	1,93	*0,05
	Erkek	150	38,18	8,62		
Özgüven	Kadın	165	28,66	5,75	0,92	0,36
	Erkek	150	28,07	5,77		
Farklılıklara Saygı	Kadın	165	26,93	3,92	2,99	*0,00
	Erkek	150	25,58	4,12		
Demokratik Değerler	Kadın	165	132,29	20,85	2,20	0,35
Toplam Puanı	Erkek	150	127,03	21,35		
Sportmenlik Davranışı	Kadın	165	92,99	12,39	4,38	*0,01
	Toplam Puanı	Erkek	150	86,76		

*p<0,05

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik değerler ölçeğinin alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları incelendiğinde, adil davranış (t=2,672; p<0.05), iş birliği (t=0,933; p<0.05) arasında anlamlı bir farklılık görülürken, özgüven (t=0,927; p>0.05) alt boyutunda anlamlı farklılık görülmediği, farklılıklara saygı (t=2,99; p<0.05) alt boyutunda anlamlı farklılık görüldüğü, demokratik değerler ölçeğinden almış oldukları toplam puanlar incelendiğinde (t=2,209; p>0.05) cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık göstermediği, sportmenlik davranışı toplam puanları incelendiğinde ise (t=4,388; p<0.05) cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık görüldüğü tespit edilmiştir.

Tablo 3. Demokratik Değerler Ölçeğinin alt boyutları ve toplam puanları ile sportmenlik davranışı ölçeğinin toplam puanlarının lisanslı olarak spor yapma durumuna göre T- TESTİ sonuçları

Alt Boyut	Lisanslı Olarak Spor Yapma	N	\bar{x}	SS	t	p
Adil davranış	Evet	90	25,97	4,64	0,60	0,54
	Hayır	225	26,33	4,69		
İş Birliği	Evet	90	40,07	9,18	1,18	0,23
	Hayır	225	38,76	8,02		
Özgüven	Evet	90	29,74	5,68	2,67	0,08
	Hayır	225	27,84	5,71		
Farklılıklara Saygı	Evet	90	26,10	4,19	0,52	0,59
	Hayır	225	26,36	4,02		
Demokratik Değerler	Evet	90	131,84	22,31	1,05	0,29
Toplam Puanı	Hayır	225	128,96	20,77		
Sportmenlik Davranışı	Evet	90	90,40	13,69	0,32	0,74
Toplam Puanı	Hayır	225	89,87	12,67		

*p<0,05

Tablo 3’de araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik değerler ölçeğinin alt boyutlarının lisanslı spor yapma durumuna göre t-testi sonuçları incelendiğinde, adil davranış (t=0,609; p>0.05), iş birliği (t=1,187; p>0.05), özgüven (t=2,679; p>0.05) ve farklılıklara saygı (t=0,529; p>0.05) alt boyutunda anlamlı farklılık görülmediği, demokratik değerler ölçeğinden almış oldukları puanlar incelendiğinde (t=1,055; p>0.05) arasında anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Sportmenlik davranışı puanı incelendiğinde ise (t=0,324; p>0.05) anlamlı farklılık görülmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4. Demokratik Değerler Ölçeğinin alt boyutları ve toplam puanları ile sportmenlik davranışı ölçeğinin toplam puanlarının spor türüne göre T- TESTİ sonuçları

Alt Boyut	Spor Türü	N	\bar{x}	SS	t	p
Adil davranış	Takım	121	26,20	4,93	0,07	0,94
	Bireysel	194	26,24	4,52		
İş Birliği	Takım	121	39,61	8,72	0,77	0,43
	Bireysel	194	38,84	8,17		
Özgüven	Takım	121	28,72	6,37	0,80	0,42
	Bireysel	194	28,17	5,35		
Farklılıklara Saygı	Takım	121	25,88	4,11	1,40	0,16
	Bireysel	194	26,54	4,03		
Demokratik Değerler	Takım	121	130,35	22,26	0,37	0,70
	Bireysel	194	129,43	20,60		
Sportmenlik Davranışı	Takım	121	89,54	11,37	0,54	0,58
Toplam Puanı	Bireysel	194	90,32	13,86		

*p<0,05

Tablo 4’de araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik değerler ölçeğinin alt boyutlarının öğrencilerin yaptıkları spor türüne göre t-testi sonuçları incelendiğinde, adil davranış (t=0,074; p>0.05), iş birliği (t=0,777; p>0.05), özgüven (t=0,801; p>0.05), ve farklılıklara saygı (t=1,406; p>0.05) alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmediği, demokratik değerler ölçeğinden almış oldukları puanlar incelendiğinde (t=0,375; p>0.05) arasında anlamlı farklılık görülmediği tespit edilmiştir. Sportmenlik davranışı puanı (t=0,543; p>0.05), incelendiğinde ise anlamlı farklılık görülmediği tespit edilmiştir

Tablo 5. Katılımcıların sınıf değişkenine yönelik sportmenlik davranışı ve demokratik değerler toplam puanlarına ilişkin One Way ANOVA sonuçları

Ölçek	Sınıf	N	\bar{x}	ss	f	p	Anlamli Fark
Sportmenlik Davranışı	1- 5. sınıf	121	88,38	14,37	3,67	0,13	-
	2- 6.sınıf	57	90,82	11,51			
	3- 7.sınıf	103	92,89	11,31			
	4- 8.sınıf	34	85,85	13,05			
Demokratik Değerler	1- 5.sınıf	121	129,65	19,92	0,67	0,56	-
	2- 6.sınıf	57	127,61	24,52			
	3- 7.sınıf	103	129,70	22,68			
	4- 8.sınıf	34	134,14	14,32			

*p<0,05

Katılımcıların algılanan sportmenlik davranışı ve demokratik değerler düzeylerinin incelendiği tablo 5'e göre sportmenlik davranışı ($F(3,673)=p>.05$) ve demokratik değerler ölçeği ($F(0,677)=p>.05$) sınıf değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 6. Katılımcıların spor yaptıkları yıl değişkenine yönelik sportmenlik davranışı ve demokratik değerler toplam puanlarına ilişkin One Way ANOVA sonuçları

Ölçek	Spor Yılı	N	\bar{x}	ss	f	p	Anlamli Fark
Sportmenlik Davranışı	1- 1 yıl	91	89,90	13,62	0,03	0,99	-
	2- 2 yıl	86	90,15	12,85			
	3- 3 yıl	58	89,63	12,62			
	4- 4 ve daha fazlası	80	90,31	12,74			
Demokratik Değerler	1- 1 yıl	91	128,60	21,17	0,61	0,60	-
	2- 2 yıl	86	129,16	24,44			
	3- 3 yıl	58	128,74	23,66			
	4- 4 ve daha fazlası	80	132,56	14,93			

*p<0,05

Katılımcıların algılanan sportmenlik davranış ($F(0,036)=p>.05$) ve demokratik değerler ($F(0,619)=p>.05$) düzeyi incelendiği tablo 6'ya göre spor yaptıkları spor yılı değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir.

Tablo 7. Katılımcıların haftada spor yapma sıklığına yönelik sportmenlik davranışı ve demokratik değerler toplam puanlarına ilişkin One Way ANOVA sonuçları

Ölçek	Haftada Spor Yapma	N	\bar{x}	SS	f	p	Anlamlı Fark
Sportmenlik Davranışı	1- 1 gün	83	91,53	13,30	1,60	0,18	-
	2- 2 gün	90	88,07	12,16			
	3- 3 gün	65	91,84	13,87			
	4- 4 ve daha fazla	77	89,14	12,50			
Demokratik Değerler	1- 1 gün	83	132,08	20,44	1,84	0,13	-
	2- 2 gün	90	125,55	20,99			
	3- 3 gün	65	132,30	20,05			
	4- 4 ve daha fazla	77	130,13	22,88			

*p<0,05

Katılımcıların algılanan sportmenlik davranışı ve demokratik değerler düzeylerinin incelendiği tablo 7'ye göre sportmenlik davranışı ($F(1,608)=p>.05$) ve demokratik değerler ölçeği ile ($F(1,843)=p>.05$) haftada spor yapma sıklığı arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir.

Tablo 8. Katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına yönelik sportmenlik davranışı ve demokratik değerler toplam puanlarına ilişkin One Way ANOVA sonuçları

Ölçek	Anne Eğitim Durumu	N	\bar{x}	SS	f	p	Anlamlı Fark
Sportmenlik Davranışı	1- İlkokul	62	88,09	14,14	0,87	0,45	-
	2- Ortaokul	68	89,22	14,11			
	3- Lise	113	91,00	10,51			
	4- Üniversite ve Lisansüstü	72	90,91	14,19			
Demokratik Değerler	1- İlkokul	62	127,88	23,47	2,40	0,06	-
	2- Ortaokul	68	125,27	23,91			
	3- Lise	113	130,61	20,53			
	4- Üniversite ve Lisansüstü	72	134,38	16,42			

*p<0,05

Katılımcıların algılanan sportmenlik davranışı ve demokratik değer düzeylerinin incelendiği tablo 8'e göre sportmenlik davranışı ($F(0,871)=p>.05$) ve demokratik değerler ($F(2,404)=p>.05$) ölçekleri ile annelerinin eğitim durumları arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir.

Tablo 9. Katılımcıların babalarının eğitim durumlarına yönelik sportmenlik davranışı ve demokratik değerler toplam puanlarına ilişkin One Way ANOVA sonuçları

Ölçek	Baba Eğitim Durumu	N	\bar{x}	SS	f	p	Anlamlı Fark
Sportmenlik Davranışı	1- İlkokul	40	88,55	14,84	0,21	0,88	-
	2- Ortaokul	61	90,24	12,58			
	3- Lise	112	90,04	12,49			
	4- Üniversite ve Lisansüstü	102	90,45	13,03			
Demokratik Değerler	1- İlkokul	40	122,1	26,55	3,36	0,01	2-4*
	2- Ortaokul	61	127,29	23,34			
	3- Lise	112	130,17	20,40			
	4- Üniversite ve Lisansüstü	102	133,86	17,41			

* $p<0,05$

Katılımcıların algılanan sportmenlik davranışı ve demokratik değer düzeylerinin incelendiği tablo 9'a göre sportmenlik davranışı ve babalarının eğitim durumları arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ($F(0,217)=p>.05$). Demokratik değerler ölçeğine bakıldığında ise babalarının eğitim durumları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(3,369)=p<.05$).

Tablo 10. Demokratik Değerler ve Sportmenlik Davranışı Puanlarına İlişkin Pearson-Korelasyon Testi Sonuçları

		Demokratik Değerler Toplam
Sportmenlik Davranışı	r	0,357*
	p	0,00

Tablo 10'da sportmenlik davranışı ile toplam demokratik değerler arasında ($r=0,357$; $p=0,00$), pozitif yönde anlamlı ilişki bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın ilk bölümünde tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. (Tablo 1) de beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeğine ilişkin ortalamalara incelendiğinde, 90.02 olduğu, temel demokratik değerler ölçeğine ait alt boyutlara baktığımızda ise adil davranış alt boyutu ortalamasının 26.23; iş birliği alt boyutu ortalamasının 39,13; özgüven alt boyutu ortalamasının 28,38; farklılıklara saygı alt boyutunun ortalaması 26,29 olduğu görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların sportmenlik ve temel demokratik değerler düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmanın birinci alt problemi olan; cinsiyet değişkenine göre temel demokratik değerler ve sportmenlik davranış algılarında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir (Tablo 2). Temel demokratik değerler ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde adil davranış, iş birliği, farklılıklara saygı alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu bu farklılıkların kadın öğrenciler lehine olduğu, özgüven alt boyutu ve ölçek toplam puanları incelendiğinde ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı toplam puanı incelendiğinde ise gruplar arasında anlamlı fark olduğu ve bu farkın kadın öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Gilligan'ın ileri sürdüğü ahlaki gelişim kuramında; kadınların erkeklerden daha insancıl davranışlar sergilediği ve karar verirken erkeklere oranla diğer insanları daha fazla düşündüklerini ifade etmiştir. Gilligan, erkek ve kadın bakış açılarını birlikte incelemiş ve aralarında bilişsel açıdan üstünlük olmadığını sadece kadın ve erkek arasında olaylara bakış açılarında farklılıklar olduğunu dile getirmiştir (Gilligan 1979'dan akt. Şafak, 2008). Dolayısıyla kadınların, aldıkları kararlarda çevrelerindeki diğer insanları nasıl etkileyeceklerini daha çok düşündükleri sportmenlik ve değerler konusunda daha uyumlu davranışlar sergiledikleri söylenebilir.

Alan yazın incelemesinde az sayıda literatüre ulaşılmıştır. Temel demokratik değerler ve beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı üzerinde yapılmış çalışmalar incelendiğinde ulaşılan literatür ile elde edilen bulguların tutarlı olduğu görülmektedir.

Güllü (2018) "Sporcuların antrenör sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri üzerine bir araştırma" adlı çalışmada, kadınların rakiplerine karşı daha fazla saygılı davranışlar sergilediğini ve sosyal normlarla daha uyumlu hareket ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Esentürk ve ark. (2015) "Gençlik ve spor merkezinde düzenlenen kurslara katılan gençlerin fair-play davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi" adlı çalışmalarında kızların erkeklere göre sportmenlik seviyelerini anlamlı olarak yüksek bulmuştur. Aynı zamanda Çalışkur (2008) "Üniversite öğrencilerinin yaşam değerleri ile kişilik değerleri arasındaki ilişki" adlı

çalışmasında kadın öğrencilerde “iç huzur”, “kendine saygı”, “mutluluk”, “rahat bir yaşam” değerleri erkek öğrencilerin ortalama puanlarından yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan; katılımcıların lisanslı spor yapma durumuna göre temel demokratik değerler ve sportmenlik davranış algılarında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığı incelenmiştir (Tablo 3). Temel demokratik değerler ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde adil davranış, iş birliği, farklılıklara saygı ve özgüven alt boyutlarında anlamlı farklılığın olmadığı, katılımcıların temel demokratik değerler toplam puanı ve beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı toplam puanlarının lisanslı spor yapma durumuna göre incelendiğinde ise iki ölçek puanı için de anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. (Memiş ve Ayan 2012) oyun çağındaki çocukların fiziksel ve psiko-sosyal gelişimi düzeyleri oyun yoluyla artmaktadır. “Zira, çocuklar öğrenme, karar verme, iş birliği, sıralama, düzenleme, paylaşma, başkalarının hakkına saygı gösterme, yardımlaşma gibi davranışları oyun sırasında öğrenir” şeklinde ifade etmişlerdir. Araştırma grubunda yer alan katılımcılar 11-14 yaş grubunda yer aldıkları için oyun çağı bireyleridir ve dolayısıyla lisans değişkenine ilişkin istatistiksel olarak bir fark görülmemiştir. Çocukların bu kazanımları oyun yolu ile elde ettikleri söylenebilir.

Sporcu lisansına sahip olma değişkenine göre benzer araştırmalar incelendiğinde; Küçük ve Koç (2004) “Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi” adlı çalışmasında aktif olarak spora katılan bireylerin kişilik gelişimlerinin spor sayesinde desteklendiğini belirtmektedir. Gürpınar ve Kurşun (2013) “Basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimler” adlı çalışmalarında, lisanslı basketbolcu ve futbolcuların sportmenlik eğilimlerine yönelik yaptıkları araştırmada, kadın sporcuların sportmenlik yönelimi ortalama puanları bütün boyutlarının erkek sporculardan daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan; katılımcıların yaptıkları spor türüne göre temel demokratik değerler ve sportmenlik davranış algılarında önemli bir fark olup olmadığı incelenmiştir (Tablo 4). Temel demokratik değerler ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde adil davranış, iş birliği, farklılıklara saygı ve özgüven alt boyutlarında anlamlı farklılığın olmadığı katılımcıların temel demokratik değerler toplam puanı ve beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı toplam puanlarının yaptıkları spor türü değişkenine göre incelendiğinde ise iki ölçek puanı için de anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun oluşmasında, katılımcıların beden eğitimi ve spor dersinde bireysel ve takım halinde oynadıkları oyunların etkili olması ve bu davranışları oynadıkları eğitsel oyunlar yoluyla kazandıkları, dolayısıyla katılımcıların yaptıkları spor türü değişkeni ile beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ve temel demokratik değerler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı söylenebilir.

Salar ark. (2012) “15-18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması” adlı çalışmalarında, takım ve ferdi sporcuların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığını ifade etmektedir. Yıldırım ve Özcan (2011) “Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması” adlı çalışmalarında spor ile sosyal beceri arasında olumlu bir ilişkinin olduğunu fakat takım ya da bireysel spor yapmanın bireylerin sosyal beceri düzeylerinde anlamlı farklılık oluşturup oluşturmayacağı konusunda kesin ifadeler kullanılmayacağını belirtmişlerdir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan; sınıf değişkenine göre temel demokratik değerler ve sportmenlik davranış algılarında önemli bir fark olup olmadığı incelenmiştir (Tablo 5). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ölçeği ve temel demokratik değerler ölçeği toplam puanları incelendiğinde sınıf değişkeni arasında herhangi anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ölçeği ve temel demokratik değerler ölçeği ile sınıf değişkeni arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemesinin nedeni olarak, araştırma grubundaki öğrencilerin benzer zihinsel gelişim döneminde olması ve benzer ahlaki anlayışa aynı zamanda benzer sportmenlik davranışına sahip olmalarıyla ve tüm sınıf kademelerinde benzer değerler eğitimi verilmesiyle açıklanabilir. Gültekin (2003) “Farklı ahlaki gelişim düzeylerinde bulunan üniversite öğrencilerinin kendileri ve toplumun ahlak düzeyini değerlendirmeleri ve psikolojik belirti düzeylerinin karşılaştırılması” adlı çalışmasıyla benzerlik göstermemektedir.

Araştırmanın beşinci alt problemi olan; kaç yıldır spor yapma durumuna göre temel demokratik değerler ve sportmenlik davranış algılarında önemli bir fark olup olmadığı incelenmiştir (Tablo 6). Temel demokratik değerler ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde adil davranış, iş birliği, farklılıklara saygı ve özgüven alt boyutlarında anlamlı farklılığın olmadığı, katılımcıların temel demokratik değerler toplam puanı ve beden eğitimi dersi sportmenlik davranış toplam puanlarının spor yaptıkları yıl değişkenine göre incelendiğinde ise iki ölçek puanı için de anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla katılımcıların spor yaptıkları yıl değişkeni ile beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ve temel demokratik değerler arasında ilişki olmadığı söylenebilir.

Araştırmanın altıncı alt problemi olan; Katılımcıların haftada spor yapma sıklığına göre temel demokratik değerler ve sportmenlik davranış algılarında önemli bir fark olup olmadığı incelenmiştir (Tablo 7). Temel demokratik değerler ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde adil davranış, iş birliği, farklılıklara saygı ve özgüven alt boyutlarında anlamlı farklılığın olmadığı, katılımcıların temel demokratik değerler toplam puanı ve beden eğitimi dersi sportmenlik

davranışı toplam puanlarının haftada spor yapma sıklığına göre incelendiğinde ise iki ölçek puanı için de anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dolayısıyla katılımcıların kaç yıldır spor yapma ve haftada spor yapma sıklığına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın oluşmamasında, katılımcıların oyun çağında olmaları sebebiyle düzenli olarak spor yapmamaları bu kazanımları oyun yolu ile elde ettikleri düşünülmektedir.

Literatürde kaç yıldır spor yapma ve haftada spor yapma ile ilgili bulgulara bakıldığında ise Akandere ve ark (2009), “Ortaöğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi” adlı çalışmalarında, haftada spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek oranda ahlaki yargı seviyesine sahip olduğu, haftada spor yapan kadın öğrencilerin ise erkek öğrencilere oranla ahlaki yargı seviyelerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Saygılı ark. (2015) “Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi” adlı çalışmalarında düzenli olarak spor yapan öğrencilerin sorumluluk duygularını arttığı ve dışa dönük bir kişilik kazandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmanın yedinci alt problemi olan; katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına göre temel demokratik değerler ve sportmenlik davranış algılarında önemli bir fark olup olmadığı incelenmiştir (Tablo 8). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ölçeği ve temel demokratik değerler ölçeği toplam puanları incelendiğinde, annelerinin eğitim durumları ile istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu durumun oluşmasında, çocukların aile yapılarında babanın daha baskın rol oynadığı, annenin ise daha az aktif olduğu söylenebilir.

Coşkun ve Yıldırım (2009) “Üniversite öğrencilerinin değer düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi” adlı çalışmalarında lisans öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim düzeyine göre değer yönelimleri incelendiğinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir.

Araştırmanın sekizinci alt problemi olan; katılımcıların babalarının eğitim durumlarına göre temel demokratik değerler ve sportmenlik davranış algılarında önemli bir fark olup olmadığı incelenmiştir (Tablo 9). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ölçeği toplam puanları incelendiğinde anlamlı bir farklılaşma bulunamazken, temel demokratik değerler ölçeği toplam puanları incelendiğinde, babalarının eğitim durumları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığın babaları üniversite ve lisansüstü mezunu olanlar lehine olduğu belirlenmiştir. Bu durumun oluşmasında, katılımcıların eğitim düzeyleri arttıkça farkındalık düzeylerinde de artış meydana geldiği ve ebeveynlerin çocuklar üzerinde daha etkili rol model olduğu söylenebilir.

Bulut (2012), “Sosyal bilgiler dersinde topluma hizmet uygulamaları ve sosyal kulüplerle değerler eğitimi” adlı çalışmasında anne ve babası lisans ve lisansüstü eğitimini tamamlamış öğrencilerin, okuryazar olmayan ve ilkokul mezunu olan öğrencilere göre iyilikseverlik alt boyutunda değer yönelimleri daha yüksek çıkmıştır. Sonuç olarak anne ve babaların eğitim seviyesi yükseldikçe çocuklarda, “bağışlayıcı, dürüst, yardımsever ve sadık olma” değer eğilimlerinin de yükseleceğini belirtilmiştir.

Son olarak araştırmada demokratik değerler ve sportmenlik davranışı puanlarına ilişkin pearson-korelasyon testi sonuçlarının incelendiğinde (Tablo 10), beden eğitimi ve spor dersi programında yer alan temel demokratik değerlerin ortaokul öğrencilerinin tutum ve davranışlarına yansımada beden eğitimi ve spor dersinin katkı sağladığı ve temel demokratik değerler ile sportmenlik davranış düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak; katılımcıların temel demokratik değerler ve sportmenlik davranışı ile ilgili tutumlarının cinsiyet değişkeni üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ölçeği ve temel demokratik değerler ölçeği toplam puanları incelendiğinde sınıf değişkeni arasında herhangi anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Katılımcıların iki ölçek üzerinde lisanslı olarak spor yapma, yaptıkları spor türü, spor yapılan yıl ve haftada spor yapma sıklığı değişkenleri açısından incelendiğinde herhangi bir etki görülmediği, katılımcıların annelerinin eğitim durumu değişkeni üzerinde hiçbir etki görülmezken, babalarının eğitim durumu değişkeni incelendiğinde temel demokratik değerler üzerinde etkili olduğu, sportmenlik davranışı üzerinde herhangi bir etki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırma bulgularına ve gelecekte yapılabilecek çalışmalara yönelik öneriler aşağıda verilmiştir.

1. Bu araştırmada katılımcıların beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ve temel demokratik değerler düzeyleri ölçek ile sınıanmıştır. Ancak bazı durumlarda anket, ölçek gibi formlar doldurmak katılımcı için sıkıcı hale gelebilmektedir. Yeniden aynı konuyla ilgili bir araştırma yapılması gerekirse çalışmayı yapacak olan kişinin bunu göz önünde bulundurup, nitel araştırma yöntemi de işe koşarak daha derinlemesine bir araştırma yapılabilir.

2. Bundan sonraki araştırmalarda, değerler eğitimi ve sportmenlik davranışı ilişkisi eğitim-öğretimin diğer kademelerinde de ölçülüp değerlendirilebilir. Dahası sportmenlik davranışı ve değerler eğitimi programlarının etkililiğinin kalıcılığı test edilebilir.

3. Araştırma sonucunda, cinsiyet ana değişkeni üzerinde kadın öğrencilerin beden eğitimi ve sportmenlik davranışı puanlarının erkek öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkek öğrencilerin sportmenlik davranışı puanlarının düşük olması sebepleri araştırılabilir, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde erkek öğrencilere daha çok rol verilebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, O. (2008). Değerler Eğitimi Dergisi, 6(16), 19-30
- Avcı, N. (2007). Toplumsal Değerler ve Gençlik. (1. Baskı). Ankara: Siyasal (1 b.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Aydın, M. (2011). Değerler, İşlevleri ve Ahlak. Eğitime Bakış.
- Büyüköztürk ve ark. (2016). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Dilmaç, B. (2002). İnsanca Değerler Eğitimi (s. 4). içinde Ankara: Nobel Yayınları
- Durmuş, Ç. (1999). Değerlerin Meslek Grupları Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Elik, T. (2017). Güneydoğu anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi
- Erkal, M. (1986). Sosyolojik Açından Spor. Ankara: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları.
- Fırat, N. (2007). Okul Kültürü ve Öğretmenlerin Değer Sistemleri. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora tezi.
- Gilligan 1979'dan akt. Şafak. (2008). İlköğretim okullarında çalışan öğretmenler ve yöneticilerin bilişsel ahlaki yargı yeteneklerinin çok boyutlu olarak incelenmesi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürpınar, B (2016). Çevirenin Önsözü, Altyapı Sporlarında ve Beden Eğitiminde Değerler. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Gürpınar, R. (2009). Basketbol ve futbol hakemlerinin karşılaştıkları sportmenlik dışı ve bu davranışların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi.
- Kapkın ve ark. (2018). Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi. 16 185-209.
- Kenan, S. (2009). Modern Eğitimde Kaybolan Nokta: Değerler Eğitimi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 259-295.

- Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15-96-14.
- Kuşdil, M. N., ve Kağıcıbaşı, Ç. (2000). Türk Öğretmenlerinin Değer Yönelimleri Ve Schwartz Değer Kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45): 59-80.
- Kuter ve ark. (2012). Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi, (3): 75-94.
- Özbaydar, S. (1999). İnsan Davranışının Sınırları ve Spor Psikolojisi. Ankara: Altın Kitaplar.
- Özsoy, S. (2007). Değerlere dayalı bir ortam yaratmak eşittir daha iyi bir dünya, 14-30-34.
- Pehlivan, Z. (2004). Fair-play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 49-53.
- Topçuoğlu, A. (1999). Üniversite Gençliğinin Değerleri. Ankara: Vadi Yayınları.
- Ulusoy, K., ve Dilmaç, B. (2012). Değerler Eğitimi. Ankara: Pegem A Academy.
- Yaman, E. (2012). Değerler Eğitimi “Eğitimde Yeni Ufuklar”. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yiğittir, S. (2009). İlköğretim sosyal bilgiler dersi 4 ve 5. Sınıf değerlerinin kazanılma düzeyi. Ankara, Gazi Üniversitesi: Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.

